

VARHAISKASVATUSPALVELUJEN ASIAKASRAATI

Aika tiistai 11.10.2016 klo 18.00 – 20.00

Paikka Huhtasuon päiväkoti, Suluntie 18, 40340 JYVÄSKYLÄ

<http://kartta.jkl.fi/IMS/?layers=Opaskartta&lon=P%C3%A4iv%C3%A4kodit&cp=6907128,489888&z=0.5>

Läsnä

~~Aaltonen Sari~~
~~Aulasuo Kati~~
~~Heikkinen Ann-Maaret~~
~~Heiskanen Noora~~
~~Hirsjärvi Senja~~
~~Hokkanen Mari~~
~~Jokela Laura~~
~~Katko Soili~~
~~Kohvakka Kaisa~~
~~Koivukumpu Heidi~~
~~López Elina~~
~~Malinen Heidi~~
~~Malinen Maarit~~
~~Marjokorpi Helena~~
~~Niutanen Silja~~
~~Nokkala Terhi~~
~~Ollila Anna-Riikka~~
~~Pelkonen Mari~~
~~Raappana Mitra~~
~~Salminen Jenni~~
~~Sellman Pia~~
~~Sillanmäki Minttu~~
~~Sironen Sanna~~

~~Turunen Nina~~
~~Viitanen Tarja~~
~~Vilanti Anna~~
~~Ylönen Suvi~~

Arnberg Heli, pj
Pajunen Tuija, siht.
Riihinen Saija
Kivijärvi Taru
Jokilahti Satu
Rekola Krista
Idrissi Lalla
Järvinen Irina

1. Monikulttuurisuus Jyväskylän varhaiskasvatuksessa

Asiakasraadın ensimmäinen alueellinen tapaaminen oli Huhtasuon päiväkodissa ja illan teemana oli monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa. Asiakasraatilaiset saivat tutustua monikulttuurisuuteen eri näkökulmista monipuolisesti ja mielenkiintoisesti sekä lämminhenkisesti toteutetun illan kuluessa.

Sivistyksen toimiala
Varhaiskasvatuspalvelut

Päiväkodinjohtaja Saija Riihisen kanssa illan suunnittelusta ja järjestelyistä olivat vastanneet kiertävä erityislastentarhanopettaja Taru Kivijärvi, resurssierityislastentarhanopettaja Katri Manninen, erityislastentarhanopettaja Satu Jokilahti, lastentarhanopettaja / moniku yhdyshenkilö Krista Rekola sekä erityisavustajat Lalla Idrissi ja Irina Järvinen.

Huhtasuon päiväkotitoiminta aloitettiin elokuussa 2013 ja se on osa Huhtasuon koulu- ja päiväkotikeskusta. Monikulttuurisuutta ei nähdä minään erillisenä asiana, vaan se on ollut alusta saakka yksikön toiminnan arkea. Päiväkodin kokonaisuuteen kuuluu myös Mansikkapuisto. Lapsia on yhteensä n. 200 ja työntekijöitä on n. 40. Talon monikulttuurisuutta kuvaa hyvin se, että asiakasperheitä on 24:stä eri maasta ja heillä on 19 eri kotikieltä. Monikulttuurisuus toteutuu myös talossa käyvien vierailijoiden välityksellä, sillä Huhtasuon päiväkotitoiminta- ja koulurakennus on mielenkiintoinen nähtävyys.

Illan ohjelma oli järjestetty neljään pajaan, joissa teemoina olivat muun muassa monikulttuurinen toimintaympäristö, suomen kielen ja oman äidinkielen opetus sekä edellisellä toimintakaudella Huhtasuon päiväkodissa järjestetty Meidän maailma – tapahtuma. Yhdessä pajassa raatilaisille tarjottiin teen ja kahvin kera lasten kanssa leivottuja herkullisia marokkolaisia pik-kuleipiä. Kaikissa pajoissa heräsi paljon kysymyksiä ja syntyi mielenkiintoisia keskusteluja. Illan kuluessa raatilaisille selvisi mitä on monikulttuurisuus varhaiskasvatuksessa ja kuinka Huhtasuon päiväkotitoiminta on monikulttuurista varhaiskasvatusympäristöä rakentamassa.

Monikulttuurisuus Huhtasuon päiväkodin arjessa

Monikulttuurisuus toteutuu päiväkodin arjessa esimerkiksi siten, että opetellaan tervehdyksiä kaikkien ryhmässä toimivien lasten kielillä ja lasten kanssa valmistetaan er kielillä kauniita sanoja, jotka pidetään esillä (kuva). Päiväkodissa on seinillä paljon lasten tasolle laitettuja iloisia kuvia ympäri maailmaa. Lapset katselevat ja kommentoivat niitä ja näin ne toimivat oppimisympäristönä. Käytävän seinällä on maailmankartta ja liput, joista lapset etsivät oman maansa, toisten lasten maita ja Suomen. Lasten kotipesissä on kuvataan asioita erilaisin keinoin lasten tarpeiden mukaisesti. Ihmisten moninaisuus näkyy myös päiväkodin tarvikkeidenkinnoissa, mm. lelut, kirjat, pelit.

Henkilökunnan erityisosaamista voidaan hyödyntää esimerkiksi tutustumalla arabian kielen aakkosiin ja lapsen nimi voidaan kirjoittaa niillä hänen lokeroonsa. Perheitä on kuitenkin kuunneltava sen suhteen, että haluaako lapsi ja perhe korostaa omaa monikulttuurisuuttaan. Arkea eletään siten, että monikulttuurisuus ei korostu kaikessa ja kaiken aikaa ja tasapuolisuus toteutuu myös suomalaisilla lapsilla.

Kysymyksiä ja vastauksia**Kielen opetus ja oppiminen**

Opetetaanko lapsille suomen kielen kirjaimisto vai ovatko lapset oppineet jo oman äidinkielen kirjaimet?

Yleensä lapsen äidinkielen tasoa ei voi tietää. Varhaiskasvatuksessa suomi toisena kielellä opetus eli S2-opetus toteutetaan arjen toimintaan sisältyvissä vuorovaikutustilanteissa, pienryhmätoiminnassa, S2 -pienryhmissä ja yksilöopetuksena. Monikulttuurisen lapsen kohdalla huomioidaan lapsen oman äidinkielen ja kulttuurin tukeminen sekä suomen kielen oppiminen muun kehityksen tukemisen lisäksi. Olennaista on lapsen turvallisuuden

Sivistyksen toimiala
Varhaiskasvatuspalvelut

tunteen luominen, rauha, lämpö, käsi kädessä kulkeminen, struktuurit ja toistot. Kuvia käytetään tukena monissa tilanteissa. Kielen opetusta on ohjattuna (säännöllisyys, lyhyet, usein toistuvat hetket) sekä arjen tilanteissa.

Vaikuttaako asuinalue, saako oman äidinkielen opetusta ennen koulua?

Suomen kielen opetus kuuluu varhaiskasvatukselle ja se on kasvatushenkilöstön tehtävä. Perheellä on vastuu oman äidinkielen opettamisessa.

Onko tavoitteena, että suomen kielellä pärjätään?

Opetuksessa edetään kohti koulua lapsen tason mukaisesti. Selvitetään millä tasolla lapsen suomen kieli on ja mitä tukea tarvitaan. Kieli on tärkeä osa kotouttamista ja oma äidinkieli on vahva perusta suomen kielen oppimiselle. Jyväskylässä järjestetään esiopetusta omalla äidinkielellä, jos lapsia on neljä ja löytyy opettaja.

Huhtasuon päiväkodissa on arabian ja venäjän kielen kerhot / voiko olla muidenkin kielten kerhoja ja kuinka ne toimivat?

Huhtasuon päiväkodissa on mahdollisuus näihin kahteen kielikerhoon, koska henkilökunnassa on näiden äidinkielten osaajat. Kerho on päiväkotipäivän sisällä ja toiminta on lasten ikätason mukaista. Kielikerhossa käydään läpi samoja asioita, mitä tehdään tai mitä asioita käsitellään suomen kielellä.

Onko ”pudotus”, kun koulussa puhutaan suomea ja ei ole oman äidinkielen osaajaa?

Huhtasuon pk:ssa on 19 eri äidinkieltä ja henkilökunnasta on vain kahden äidinkielen osaajaa (arabia ja venäjä)

Eri kulttuurien kohtaaminen

Kuinka kiinnostuneita lapset ovat toisista kulttuureista ja kuinka se näkyy?

Lapselle merkitsee se, että leikki ja toisen kanssa leikkiminen on mukavaa ja mielekästä, ei niinkään se mistä maasta toinen lapsi tai hänen leikkinsä on.

Hakeutuvatko samaa kieltä puhuvat lapset toistensa seuraan?

Kyllä ja se on tärkeä mahdollisuus. Mutta joskus voi muodostua tilanteita, jossa yli puolet ryhmän lapsista on samaa kieliryhmittymää, jolloin ympärillä ei ole suomen kielen mallia. Tällöin aikuisen rooli korostuu, koska ympärillä olevat eivät tiedä, mitä ryhmän sisällä tapahtuu.

Tuleeko arjessa eri kulttuureista johtuvia yhteentörmäyksiä?

Ei varsinaisesti, mutta kasvatusnäkemykset ja käsitykset aikatauluista voivat erota. Kotouttamispalvelut opastavat kotona arjen asioista ja päiväkotipäivä käydään aina läpi vanhempien kanssa, kuunnellaan perhettä ja sovitaan käytännöt. Esimerkiksi päiväleppökäytännöt saattavat olla poikkeavia vaikkapa pukeutumisen suhteen.

Suomalainen kulttuuri näkyy päiväkodin toiminnassa normaalisti. Esimerkiksi ennen joulujuhlaa eri uskontotoustaustaisille perheille kerrotaan juhlan ohjelma ja perheet valitsevat osallistuvatko he juhlaan osittain vai kokonaan.

Onko suomalaisilla vanhemmilla ennakkoluuloja monikulttuurisuutta kohtaan tai onko näkynyt, että joku kantaväestöstä ei halua tulla asiakkaaksi?

Sivistyksen toimiala
Varhaiskasvatuspalvelut

Ei oikeastaan, suomalaisille taitaa olla ennemminkin tyypillistä, että kohdatessa ollaan hiljaa ja huomaamatta olipa toinen suomalainen tai ei. Huhtasuolla monikulttuurisuuteen jo totuttu. Myös Suomen kantaväestössä on eri kulttuureja. Lapset tarkistavat usein aamulla ovatko parhaan kaverin vaatteet jo naulakossa, eli onko kaveri tullut.

Turvapaikanhakijat toivat jonkun verran epätietoisuutta.

Järjestetäänkö monikulttuurisuus – teemapäiviä arjessa?

Jos yksikössä on useita kansallisuuksia, monikulttuurisuus on korostamatta arjessa läsnä joka tilanteessa ja tarvittaessa työntekijä nostaa esiin lapsen omaa kulttuuria.

Miten ruokailutilanteissa näkyy monikulttuurisuus?

Erilaisia ruokavalioita on runsaasti ja keittiössä on niistä tarkat tiedot sekä osaaminen niiden toteuttamiseen. Lasten ruokavalioista ei vaadita turhia todistuksia.

Miten uskonnon opetus toteutetaan?

Varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa ei ole oman uskonnon opetusta eikä ylipäättään tunnustuksellista uskonnon opetusta. Sen sijaan tutustutaan eri kulttuureihin ja uskontoihin, juhliin ja tapoihin ja kunnioitetaan perheiden vakaumusta.

Raati-laisten kommentteja

- Olisi halu tutustua lapsen monikulttuurisen kaverin perheeseen, mutta onko oma rima liian korkealla aloitteen tekemiseen?
- On rikkaus, että lapsi saa kasvaa monikulttuurisessa ympäristössä ja oppii ajattelemaan ja ymmärtämään kansainvälisyyttä ja huomioimaan erilaisuutta. Nyt on kokemus, että oma lapsi jää paitsi paljosta, kun omalla asuinalueella ei ole monikulttuurisia perheitä.
- Vanhemmat toivovat, että olisi enemmän moniku päiväkoteja.
- Vertaisoppimisen kannalta olisi hyvä, että monikulttuurisia lapsia ja perheitä olisi kaikilla alueilla ja päiväkodeissa.

Monikulttuurisen varhaiskasvatuksen järjestäminen

Onko Jyväskylässä monikulttuuriset lapset keskittyneet tiettyihin yksiköihin?

Monikulttuurisia lapsia ei ole keskistetty joihinkin tiettyihin yksiköihin, sillä varhaiskasvatus järjestetään lähipalveluperiaatteella. Se, että esimerkiksi Huhtasuon alueella asuu paljon monikulttuurisia perheitä, vaikuttaa luonnollisesti siihen, että näiden perheiden lapset ovat Huhtasuon päiväkodissa.

Onko päiväkodissa, jossa on paljon monikulttuurisia lapsia, sama henkilöstömäärä kuin muissa päiväkodeissa?

Kaikissa päiväkodeissa on sama henkilöstömitoitus, monikulttuurisuuden perusteella ei saa lisäresurssointia.

Työntekijältä kysyttiin puhuuko hän lapsille omaa äidinkieltä vai suomen kieltä?

Se riippuu lapsesta ja asiasta. Joskus on tärkeää käydä asiaa läpi lapsen omalla äidinkielellä ja näin varmistaa, että lapsi on ymmärtänyt asian oikein. Esiopetusikäiselle on tärkeää, että ymmärtää omaa äidinkieltä. Huhtasuon päiväkodin erityisavustajat toimivat avustajana kolmelle pienryhmälle.

Sivistyksen toimiala
Varhaiskasvatuspalvelut

Rekrytoidaanko päiväkoteihin moniku-taustaisia työntekijöitä / onko resurssi vai saatavuuskysymys, että ei ole monikulttuurisia työntekijöitä?

Halu ja tahto on olemassa, mutta varhaiskasvatusalan koulutuksen omaavia on melko vähän ja suomen kielen tulee olla hyvällä tasolla. Päiväkoteihin hakeutuu harjoitteluissa, työkokeiluissa, työelämään tutustumisissa suomen kieltä opiskelevia moniku- taustaisia henkilöitä, joten toivotaan tilanteen paranevan.

Näkyykö työntekijöiden eri tausta työssä?

Kaikkien työtä ohjaavat varhaiskasvatussuunnitelmat ja esiopetussuunnitelmat, mutta kukin tuo tietenkin omaa tarinaansa ja väriään mukaan.

Yhteistyö ja kommunikointi monikulttuuristen vanhempien kanssa

Kuinka vanhempien kanssa kommunikoidaan ja miten kerrotaan lapsen päivästä jos ei ole yhteistä kieltä?

Tietyistä peruslauseista- ja asioista on käytettävissä käännökset ja ne kehittyvät ja laajenevat koko ajan. Lisäksi voidaan käyttää kuvia ja joskus myös videoita. Asioita havainnollistetaan ja konkretisoidaan. Kun on molemminpuolinen halu tulla ymmärretyksi, keksitään keinoja kanssakäymiseen ja vuorovaikutukseen.

Kun lapsia aloittaa, ensimmäisellä kerralla on tulkki mukana, samoin vasu-keskusteluissa. Arjen tilanteisiin ei tarvita tulkkia. Perheen tukena on myös kotouttamisohjaaja. Päiväkodissa tehdään tarpeen mukaan kuvakortteja ja niitä käytetään myös yhteistyössä vanhempien kanssa. Perheitä kannustetaan käyttämään myös omaa äidinkieltä. Esimerkiksi kun päiväkodissa on käsitelty joitain asioita, perheet käyvät samoja asioita läpi myös omalla äidinkielellä.

Tavoitteena on saada vanhempia mukaan, esimerkiksi Meidän maailma - tapahtuma valmisteltiin yhdessä vanhempien kanssa.

Varhaiskasvatusympäristö

Keskeistä on päiväkodin hyväksyvä vastaanotto ja ilmapiiri. Lapsilla pitäisi olla käytettävissä monikulttuurista välineistöä ja materiaalia ja olisi hyvä, että monikulttuurista välineistöä olisi saatavilla, vaikka päiväkodissa ei ole moniku-taustaisia lapsia.

Illan päätteeksi ja yhteenvedoksi kuultiin neljä puheenvuoroa

Päiväkodin asiakas Iliriana Krasniqi

Iliriana Krasniqi kertoi kokemuksistaan kahdesta näkökulmasta, kahden lapsen äitinä sekä varhaiskasvatuksen työntekijänä. Hän kuvasi tilannetta useita vuosia sitten, jolloin perhe oli tullut Albaniasta Suomeen ja vanhempi lapsi tuotiin päivähoitoon. Äiti oli kokenut tilanteen ahdistavana, koska lapsi ja vanhemmat eivät ymmärtäneet suomen kieltä. Vanhemmat pelkäsivät arjen tilanteita, pärjäkö lapsi, saako hän kavereita, maistuuko ruoka jne.

Pikkuhiljaa kaikki kaikki asiat selvisivät ja äiti kertoi, että turhaan mietin! Maahanmuuttajalapsen pärjäävät hyvin, koska Suomen varhaiskasvatussuunnitelma ja sen myötä koko

Sivistyksen toimiala
Varhaiskasvatuspalvelut

varhaiskasvatus ottaa huomioon maahanmuuttajalapset. Sama kokemus lähihoitaja äidillä on myös työkavereistaan päiväkodissa.

Päiväkodin työntekijä, Lalla Idrissi

Lalla on työskennellyt n. vuotta päiväkodissa erityisiavustajana. Hän on muuttanut Suomeen Marokosta ja kouluttautunut lähihoitajaksi. Lalla pitää päiväkodissa lapsille arabiankielen kerhoa. Äidinkielen oppiminen on tärkeää, koska siitä lapset saavat turvallisuuden tunnetta ja se vahvistaa lapsen kielen ja kulttuurin kehitystä. Oma äidinkieli on myös pohjana muiden kielten opiskelulle. Tähän liittyen Lalla kertoi omasta kokemuksestaan kahdeksan vuotta sitten. Hän vei tytärtä hoitoon ja vasussa sanottiin, että oma äidinkieli on tärkeä. Hän kertoi väittäneensä, että ei kun suomen kieli on tärkeä ja vasta myöhemmin ymmärtäneensä oman äidinkielen merkityksen.

Kielikerhon pitämisen Lalla kokee rikkautena myös omasta näkökulmastaan, koska näin hän saa itsekkin puhua omaa äidinkielensä. Lalla on tehnyt töitä myös muiden vanhempien kanssa mm. tulkkina. Hän kertoi olevansa tyytyväinen työhönsä ihanien työkavereiden kanssa.

Päiväkodin työntekijä, Irina Järvinen

Irina on tullut Suomeen 21 v sitten Virossa ja hänen äidinkieltään on venäjä. Hän on opiskellut lähihoitajaksi ja työskennellyt vakituisessa erityisavustajan työsuhteessa lähes 15 vuotta. Aluksi opiskelun aloittaminen pelotti, mutta hän kertoo tulleen ihanasti vastaanotetuksi päiväkodeissa, joissa työskenteli oppisopimus opintojensa aikana. Irina kokee, että suomen kielen taito on erittäin tärkeä.

Irina kokee toimivansa joskus perheiden kulttuuritulkkina. Vanhemmat ovat huolissaan aloittaessa päiväkodissa ja helpottuvat kun on avustaja, joka ymmärtää venäläisen kulttuurin, esimerkiksi lasten talvipukeutuminen on suomessa erilaista kuin Venäjällä. Irinalta kysyttiin puhuuko tulkki lapsen kanssa suomea vai venäjää. Hän vastasi, että se riippuu tilanteesta ja siitä mikä on lasten suomenkielen taso. Aina on varmistettava, että lapsi varmasti ymmärtää tärkeät asiat. Myös Irina kokee, että venäjänkielen kerhoa on ihana pitää, sillä silloin saa nauttia omasta äidinkielestään. Myös hän kertoi, että työkaverit on ihania, auttavat aina ja huomaavat milloin tarvitsee apua.

Kiertävä erityislastentarhanopettaja, Taru Kivijärvi

Taru totesi, että monikulttuurisuuden lisäksi me kohtaamme erilaisia kulttuureja koko ajan, sillä jo suomalaisillakin on erilaisia kulttuuritaustoja esimerkiksi synnymäseudun perusteella. Illan teemaan liittyen Taru kiteytti vielä joitain keskeisiä asioita.

- Lapset sijoittuvat asuinalueensa lähipäiväkotiin peruspalveluna. Tämä on tärkeä kotoutumisen tuki, koska lapset siirtyvät myöhemmin alueen kouluun.
- Suomen kielen oppiminen keskeistä ja oman kielen ja kulttuurin opettamisen ja välittämisen vastuu on perheillä.
- Työntekijöillä on osaamista eri kulttuurin kohtaamiseen.
- S2 opetus
- Tulkki- ja käännöspalveluita hyödynnetään ja materiaaleja käännetetään kentän toiveiden mukaisesti.

Sivistyksen toimiala
Varhaiskasvatuspalvelut

- Eskari-ikäiset voivat osallistua perusopetuksen oman äidinkielen opetukseen jos on 4 lasta ja löytyy opettaja.
- Jyväskylän monikulttuurisuusohjelma

2. Edellisen kokouksen muistio sekä asiakasraadin jäsenille ja asiakasraadin sähköpostiin tulleet asiat ja viestit

Käsitellään torstaina 17.11.2016.

Sivistyksen toimiala
Varhaiskasvatuspalvelut

Sivistyksen toimiala
Varhaiskasvatuspalvelut

